

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm XXII. Cùm I. & A.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

5 Not. V. Si sententia lata sit pro Episcopo contra Ecclesiam in causa exemptionis seu immediatæ subiectionis erga Sedem Apostolicam, ea non præiudicat ipsi Sedi Romanæ; quia inter alios acta aliis præiudicare non debent. *tit. eod. res inter alios acta.*

6 Not. VI. Si Princeps sententiam ferat contrariam priuilegio exhibito in iudicio, censetur illud reprobare seu pro obreptio aut alia ratione infirmo habere, alioquin enim non solet in sententiis ferendis alicuius juri derogare.

Nec obstat, tamen si tale sit priuilegium, quod Papa arbitrato suo auferre posset, quia non præsumitur auferre, nisi sufficienter exprimatur, quandoquidem decet concessum à Principe beneficium esse mansurum. *Reg. 16. in 6.* At verò inferioris Iudicis sententia lata contra priuilegium à Papa concessum pro irrita haberi debet. *argum. 6. Cùm venissent. 12. de iudiciis, & docet hinc Alex. num. 12.*

7 Not. VII. Sententia lata contra Ecclesiam, non retractatur propter priuilegium aliudve instrumentum, aut probationem postea repertam, veruntamen per restitutionem in integrum succurri debet Ecclesie non minùs, quàm Reipublice, iuxta. *L. Imperatoris. 25. de re iud. vbi videri potest. Bart. & gloss. verb. causa;* imò & priuatus quisque propter noviter exhibita instrumenta ex causa generali restitui debet, si ostenderit antea se exhibere non potuisse, secundum *Innoc. in cap. Vtra. n. 2. de testibus.* similiterque si dolo Adversarij factum fuit, quo minùs exhiberentur, sicuti ibidem explicat *Alex. n. 26.*

CAPITVLVM XXII.

Cùm I. & A.

PARAPHRASIS.

Duo Canonici S. Dionysij Remens. ex voluntate & iussu quorundam Con-Canonicorum Abbatem summo Pontifici denuntiârunt, super bonorum dilapidatione, periurio, simonia & aliis quibusdam

criminibus, de quibus infamatus erat, idcirco Inn. III. Episcopo Cathalanensi & aliis à se delegatis mandauit, vt ad Ecclesiam illam personaliter accedentes, tam in capite, quàm in membris corrigenda corrigerent, & statuenda statuerent. Porro Iudices isti post recepta Abbatis & Canonicorum iuramenta, Abbatem ab administratione eius Ecclesie per sententiam remouerunt, membrorum correctione dilatâ, quòd eam tunc perficere non possent; quamobrem Procurator Abbatis à sententia illa Iudicum appellauit, petens, vt ea rescindatur, partim quia lite non contestatâ lata, partim quia conspiratorum contra ipsum iuramenta receperunt, & depositionibus coram partibus non publicatis, nec ostensis sententiam pronuntiârunt. His intellectis respondit Innoc. III. si Iudices cognouerint, (qui postea delegati sunt) quod & Abbas probare volebat, conspiratores fuisse, quorum iuramenta recepta sunt, eorumque testimonia priores Iudices in sententia ferenda secutos fuisse, quia alij testes non erant, tunc illorum processum irritantes, ipsi secundum formam priorum literarum procedant; sin autem conspiratores fuisse, ostensum non fuerit, aut tamen si conspiratores fuerint, tamen nihil deposuerint super ijs causis, ob quas Abbas depositus est, vel denique licet deposuerint aliqua, tamen ea etiam per alios testes sufficienter probata sint, tunc Iudicum illorum processum confirmet, etsi enim conspiratores ad testimonium ferendum contra Abbatem admitti non debuerint, tamen ipsorum iuramenta de veritate dicenda super statu domus seu Collegij eius recipi potuerunt, vt ex eorum dictis alia cognoscerentur, quæ ad Abbatem non pertinebant, præsertim eum eo tempore nondum probatum fuerit, eos conspiratores fuisse.

SUMMARIVM.

1. Prælatus Canonicorum Regularium quandoque fuit appellatus Abbas.

2. Ca-

2. *Canonicus Regularis & secularis, vii. & Monachus potest agere contra Prælatum infamatum de dilapidatione, vel aliis scandalosis criminibus.*
3. *Si Prælatus de predictis criminibus accusatur, maxime si sine sociis committi non soleant, inquisitio fieri debet super Prælato & Conuentu, exacto ab utroque juramento de veritate dicenda.*
4. *Conspirantes illicitè in aliquem, recipi contra eum in testes non debent.*
5. *Inquisitor à Papa constitutus ad inquirendum, & corrigendum, potest procedere ad priuationem, seu dispositionem.*
6. *Publicatio attestacionum non est de iudiciarij processûs substantia, sed de necessitate præcepti ad illum requiritur.*
7. *Judice procedente ex officio per modum inquisitionis, non est opus litis contestatione.*
8. *In speciali inquisitione, inquisito negante crimen, fit litis contestatio.*
9. *Sententia iudicis non infirmatur ex probata etiam coniuratione, aut falsitate testium, nisi quoque probatum fuerit iudicem ex eorum attestacionibus sententiam tulisse.*
10. *Conspirator aduersus Prælatum, vel eius inimicus, contra ipsum testari non potest, potest tamen examinari super aliis personis aut rebus ad Prælatum propriè non pertinentibus.*

1 **N**ot. I. Prælatus Canonicorum Regularium quauquam appellatus fuit *Abbas*. In cap. *Cum in Ecclesiis*. 10. de maiori- tate dicitur Prior; vltatius tamen Præpositus appellari solet, sicuti ex Regulis S. Augustini constat.

2 Not. II. Canonicus Regularis & Sæcularis sicut & Monachus agere potest contra Prælatum infamatum de dilapidatione aliisque criminibus cum scandalo junctis, petendo, vt tanquam indignus amoueat. c. *Olim*. 26. de appellacionibus, & videri potest, quod docui l. 4. ty. 5. c. 11. n. 1. & potest denuntiatione hanc facere tam suo nomine, quàm vt Procurator sociorum seu fratrum, sicut *Innoc. hic notat*, & *Ioan. Andr. n. 2.* & sumitur ex *Clemen. Religiosus*, vbi gl. id notat verb. con-

sorte. de Procurat. & locum habet quoque in Clericis sæcularibus, c. *Licet*. 14. l. 24. c. *Veniens*. 15. de accusacionibus.

3 Not. III. Si Prælatus accusetur de dilapidatione vel criminibus scandalosis, præsertim si talia sint, vt sine sociis committi non soleant, tunc inquisitio fieri debet non tantum super ipso Prælato, sed etiam membris seu conuentu, exacto ab omnibus de veritate dicenda juramento, vt hîc, & in cit. cap. *Olim*.

Rationem dat *Alexand. hîc*, quia si caput est dolens, cætera membra languent, & qualis est Sacerdos, talis & populus, qualis Rector ciuitatis, tales & habitantes in ea.

4 Not. IV. Qui contra aliquem conspirauerunt, in testes aduersus ipsum recipi non debent, cum sint inimici eius. cit. loco. 31. & c. *Perinas*. 32. vbi gloss. verb. *conspiraciones de firmoria*; id tamen intelligitur de conspiratione illicita.

5 Not. V. Inquisitor à Papa constitutus ad inquirendum & corrigendum, potest procedere ad priuationem seu depositionem, vt colligitur ex hoc cap. & ex c. *Dilectus*. 26. de rescriptis. & notat hîc *Ioan. Andr. n. 5.* & alij, quando absolute dicunt, quod is, cui committitur correctio, beneficio priuare potest.

6 Not. VI. Publicatio attestacionum non est de iudiciarij processûs substantia, licet ex præcepti necessitate requiratur, quemadmodum si Iudex testium depositiones publicare intermittat, pars litigans petere potest, vt publicentur, & Iudice recusante, appellare, ita indicat gloss. *hic verb. nec offensis*. *Bart. in l. prolatam*. n. 5. c. de sententiis, vbi ait contra Gloss. *ibidem*, si testibus non scriptis, vel non publicatis sententia lata sit, id esse contra jus litigatoris, non contra substantialem ordinem iudicii, idem tradit *Ioan. Andr. hic n. 8. Abb. n. 11. gloss. in c. Timor*, verb. *iudicis de hæret. in 6.*

7 Not. VII. Quando Iudex procedit ex officio per modum inquisitionis, opus non est litis contestatione, tamen si aliquis sit, qui crimen denuntiauit, cum & is postea in testem assumi possit, consequenter non sit pro-

proprie accusator aut actor, quocumque lis contestanda sit. Ita colligitur ex text. & notat *Gloss. marg.* hic, quod in generali inquisitione non fit litis contestatio, in speciali autem inquisitione, vocatur is, contra quem inquiritur, qui si neget crimen, de quo infamatus est, hoc ipso lis contestata censetur; si autem se contumaciter absenter, proceditur contra eum ad testium receptionem. *c. ult. §. sunt & alij. ut lite non contestata, iuncta gloss. verb. inquisitio.*

Not. VIII. Non obstat processui & sententiae Iudicis, quod inhabilium testium dicta recepta fuerunt, si Iudex ex eorum depositionibus motus non fuit, aut etiam absque eorum dictis seu depositionibus alias sufficientes probationes habuit, ex quibus sententiam iuste ferre potuit. Ita sumitur ex text. Et ratio dari debet ex *Reg. 37. in 6.* quia vitale per inutile vitari non debet, quemadmodum admonet *gl. hic*, quod ad sententiam infirmam non sufficiat probare coniurationem aut falsitatem testium, nisi etiam probatum fuerit, Iudicem ex eorum attestationibus sententiam tulisse. *l. 3. Cod. si ex falsis instrumentis.*

Not. IX. Conspirator adversus Prælatum vel inimicus eius licet sit inhabilis ad testificandum adversus ipsum, potest tamen examinari super aliis personis aut rebus ad Prælatum proprie non pertinentibus, quod maxime habet locum in inquisitione generali, aut cum agitur duntaxat ad correctionem aut penitentiam, item, si alij magis idonei testes haberi non possint, ita tamen ut si testes illi, qui examinantur, criminosi sint, minor ipsius fides habeatur, vide *gloss. final. hic. Abbas. n. 22. Alex. n. 36.*

CAPITVLVM XXIII.

Cùm Te.

PARAPHRASIS.

In contentione quadam verborum H. de Castro Guarti dixit Bartholomæo, equum eius non maioris esse valoris, quam capillos ipsius; ea propter ab eodem Bar-

tholomæo actione iniuriarum convectus fuit, tunc Iudices ipsum in 10. solidos condemnarunt. H. veritus, ne ex hac sententia infamiam contraxisset, beneficium restitutionis ad famam à Sede Apostolica petiuit; tum Papa Innoc. III. perpendens, quod nulla, aut exigua ipsi Bartholomæo facta esset iniuria, vult ut H. ob prædictam sententiam infamiam non notetur.

SYMMARIUM.

1. *Damnatus in actione iniuriarum infamis est, licet sit iniuria parua.*
2. *Oppositum docet Glossa, dum pro modico negat actionem iniuriarum dari.*
3. *Papa civilem infamiam seu pristinae fame restituere non potest laicum jurisdictioni sua temporali non subditum. Nisi forte ei necessarius sit in Clericatu.*
4. *Cautela pro eo, qui ob iniuriam vel furti crimen ad iudicium vocatur, ut infamiam vitet, quod fit mittendo procuratorem, si civiliter agatur, non item si criminaliter.*
5. *Resolvitur questio, ad quem pertineat, notatum infamiam in integrum restituere.*

Notand. vnicum. Qui actione iniuriarum damnatus est, infamiam juris contrahit *l. Athletas. 4. §. ult. ff. de his, qui notantur infamia, & docui l. 1. tr. 5. p. 5. c. 4. n. 1.* Idque extendi debet, tametsi parua fuerit iniuria, quia ipsamet sententia de tali crimine civiliter infamat, sicut ex hoc text. colligitur, & docet *Innoc. in principio hic. Ioan. Andr. n. 5. Abb. n. 6.* cum enim à Pontifice postulatum esset, ut condemnatum fame restitueret, ipse non respondit, restitutione nulla opus esse, sed restituit dicendo, nolle se, ut infamiam notatus sit, & pro ratione, quod libenter ac facile restitutionem faciat, eam afferit, quia nulla, aut minima iniuria erat. Cæterum, si constaret, iniuriam nullam irrogatam fuisse, tum irrita esset sententia Iudicis, & consequenter infamiae effectum non produceret. Confirmatur hæc doctrina ex eo, quia etiam de modico seu minimo furto condemnatus juris infamiam contrahit. *c. ult. causa. 24. q. 6. & §. Gallinarum. Instans. de verum divisione.* Contrarium tamen docet hic *Glossa verb. mini-*